राजनि० । ७देवभेदे पु० । वाजिनशब्दे दृश्यम् ।

वाजिन पु० वाजिभ्यो देवम् अण् । अग्निहोत्रानिःसृतजले "तप्ते पवित्रे दध्यानयति सा वैश्वदेव्यामिक्षा वाजिभ्यो वाजिनम्" इति श्रुतिः ।

वाजिपृष्ठ पु० वाजिन इव पृष्ठमस्य । अश्वारूढे शब्दच० ।

वाजिभक्ष पु० भक्ष्यते भक्ष-कर्मणि घञ् तु० । चणके राजनि० । [शुद्धे राजनि० ।

वाजिभोजन पु० वाजिभिर्भुज्यते भुज-कर्मणि ल्युट् ।

वाजीकरण न० अवाजी वाजीव क्रियतेऽनेन वाजिन्+च्वि-ल्युट् । "यद्दुग्धं पुरुषं कुर्यात् वाजिवत् सुरतक्षमम् । तद्वाजीकरणं ख्यातम्" इत्युक्ते वीर्य्यवर्द्धिकरणे औषधभेदे । सुश्रुते दृश्यम् ।

वाञ्छा स्त्री वाञ्छि-अ । इच्छायाम् इष्टसाधनताधीजन्येऽभीष्टविषये चित्तवृत्तिभेदे अमरः ।

वाट पु० वट-घञ् । १पथि २वृतिस्थाने च मेदि० गौरा० क्लीब् ३वास्तुभूमौ ५कुटट्यां स्त्री मेदि० । ६वाटप्राचीरे शब्दर० ।

वाटिका स्त्री वट-ण्वुल् । १वास्तुभूमौ (वेड़िवाला) २क्षुपे ३हिङ्गुपत्रायाम् शब्दच० । [क्षुपभेदे रत्नमा० ।

वाट्या स्त्री वाटे हिता तत्र साधुर्वा यत् । (वेड़िवाला)

वाट्याल पु० वाटीमलति भूषयति अल-अण् । (वेड़िवाला) क्षुपभेदे शब्दर० गौरा० क्लीब् तत्रैव स्त्री । ण्वुल् । वाट्यालक तत्रैवार्थे पु० शब्दर० । [अभाडित ।

वाड़ आह्वाने भ्वा० आ० अक०सेट् अजि न सुखः । वाडते

वाढ न० वह-क्त नि० । १अतिशये २तद्युक्ते त्रि० अमरः । पुंसो० सम् । वाढम् ३प्रतिज्ञायां ४स्वीकारे च अव्य० अमरः ।

वाण पु० वण-घञ् । १शरे अमरः २गवां स्तने ३दैत्यभेदे ४केशले मेदि० ५वस्त्रे त्रिका० ६बाणावयवे विश्वः ७भल्लुकाख्ये राजनि० कादम्बरीग्रन्थकारके कविभेदे च "पञ्चबाणस्तु बाणः" इति प्रसन्नराघवम् ।८नीलझिण्टयां पुंस्त्री० अमरः । अस्योऽ्रादित्वमित्यन्ये । [शब्दर० ।

वाणपुर न० ६तत्० । शोणितपुरे (कोटरी) पुराख्ये पुरभेदे

वाणवार पु० वाणं परसन्नशरं वारयति चु० वृ-अण् । योधादिकोष्ठाकारे सन्नाहे कवचे शब्दच० ।

वाणहन् पु० वाणं तन्नामासुरं हतवान् हन-ताडने भूते क्विप् । श्रीकृष्णे वाणजिदादयोऽप्यत्र ।

वाणि स्त्री वण-इन् वा ङीप् । १वचने अमरः २वचनदण्डे हेमचं० । ५वाणी ६तद्देवतायाम् अमरः ङीप् ।

वाणिनी स्त्री वण-णिनि ङीप् । १नर्त्तक्यां २लेखे ३मत्तस्त्रियाम् हेमच० । वाण+अस्त्यर्थे इनि । ४शरयुते त्रि० ।

वात गतौ सेवायां सुखीकरणे च सक० अद० च०उभ०सेट् । वातयति ते अववातत् त ।

वात पु०वा-क्त । स्वर्गमात्रविशेषमनुष्यके भूतभेदे १पवने अमरः । अनिलशब्दे १६४पृ० दृश्यम् । २देहस्थे धातुभेदे च । ६गन्धरि त्रि० । जारे ५पृष्टनायके च "प्रभातवाता इतीति" भट्टिः । ६वातजन्ये रोगभेदे भावप्र० यथा "कषायकटुतिक्तकषमितरूक्षलघ्वस्रतः पुरःपवनजान्नरप्रतरणाभिघातश्रमैः । हिमाटनमनात् तथा निष्ठुवनाच्च धातुक्षयात् मलादिरयधारणात् मदनयोषचिन्ताभयैः । अतिक्षुतजलोक्षणात् गदजतातिमांसक्षयादतीव वमनात् तथामतिविरेचनादामतः । पयोदसमये दिनक्षपदयोस्तृतीयांशयोर्जरामतिगतेऽशिते शिशिरसंप्रयोगेऽपि च । देहे स्रोतांसि रिक्तानि पूरयित्वाऽनिलो बली । करोति विविधान् रोगान् सर्वाङ्गैकाङ्गसंश्रयान् । प्रमितस्यात्र वैपरीत्ये प्रायसर्मस्तेन अपरिमितमित्यर्थः । प्रकर्षेण मितमल्पं वा तत्प्रमम् अतिपुराणं प्राह्यादि । अतिचिरकालानि नवान्यपि वातजानि यत आह शुश्रुतमालायाम् "नीवारस्त्रिपुटः सतीनचणकः श्यामाकसद्वाटकीनिष्पावाश्च मकुष्टकश्च वरठामङ्कुल्लकः कोद्रवः । एते वातकरा इति शेषः । नीवारः प्रसाधिका (चीना) इति लोके । त्रिपुटः (खसारी) । सतीनः कलायः । निष्पावो राजमाषः । (वरबटी) इति लोके । मकुष्टकः (माठा) इति लोके । वरठा वरटिका (बरटै) इति लोके । मङ्कुल्लकः (मसूरी) इति लोके । पुरःपवनः प्राग्वातः, आमतः आमेन मार्गावरणात् । यत उक्तम् वायोर्द्वौ तुल्यवात् कोपो मार्गस्यावरणेन चेति" । पयोदसमये वर्षासु । जरामतिगतेऽशिते भुक्तेऽजीर्णताङ्गते । देहे स्रोतांसीत्यादिना संप्राप्तिरुक्ता । कषायादिभिर्हेतुभिर्वर्षादौ समये हेतुभते बली अनिलः प्रवृद्धो वायुः करोति विविधान् रोगान् । ते रोगाः कथ्यन्ते "शिरोग्रहोऽल्पकेशत्वं तृष्णात्वर्थं कृतग्रहः । जिह्वास्तम्भो गद्गदत्वं मिश्रितत्वञ्च मूकता । वाचाखता प्रलापश्च रसानामनभिज्ञता । बाधिर्य्यं "कर्णनादश्च स्वर्गाज्ञत्वं तथार्दितम् । मन्यास्तम्भोऽस्र मन्थितो दाल्लयोपदाहकः । प्रविष्टा पैव पिण्डाची अङ्गवात उदीरिता ।